

Sygn. akt V ACa 891/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Renata Artska
Sędziowie:	SA Katarzyna Przybylska (spr.) SO del. Mariusz Struski
Protokolant:	sekretarz sądowy Joanna Makarewicz

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko Skarbowi Państwa (...)w B.

o podwyższenie renty i zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego we W.

z dnia 11 października 2013 r., sygn. akt I C 148/11

I. oddała obie apelacje;

II. koszty postępowania apelacyjnego między stronami wzajemnie znosi.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 891/13

UZASADNIENIE

Powódka B. K. w powództwie przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa- (...)w B. domagała się ostatecznie (po rozszerzeniu powództwa) podwyższenia renty ustalonej ugodą zawartą w (...) przed Sądem (...) we W. w sprawie sygn.(...) kwoty 1.344,32 zł do kwoty 13.000 zł miesięcznie począwszy od 1 lipca 2010 r. płatnej z góry do 10-ego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Wniosła także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu argumentowała, że od daty zawarcia ugody zmieniła się jej sytuacja osobista.

Pozwany domagał się oddalenia powództwa podnosząc, iż powódka nie udowodniła w należyty sposób zmiany stosunków w zakresie sytuacji osobistej, zdrowotnej i majątkowej uzasadniającej podwyższenie renty na zwiększone potrzeby ugodzonej między stronami w 1990 r.

Wyrokiem z dnia 11 października 2013 r. Sąd Okręgowy we W. podwyższył rentę ustaloną ugodą zawartą w dniu 10 września 1990 r. przed Sądem (...) we W. w sprawie sygn. (...) należną od pozwanego Skarbu Państwa - (...) w B. na rzecz powódki:

- do kwoty 7.759 zł miesięcznie za okres od 1 lipca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 38.488,08 zł;

- do kwoty 7.921 zł miesięcznie za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 78.920,16 zł;

- do kwoty 8.728 zł miesięcznie począwszy od 1 stycznia 2013 r. na przyszłość, płatnej z góry do 10-ego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności i z tego tytułu za okres od 1 stycznia 2013 r. do 30 września 2013 r. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 24.552 zł.

Ponadto w wyroku tym Sąd Okręgowy w pozostałej części oddalił powództwo, a także orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka w okresie noworodkowym przeszła w Szpitalu (...) we W., gdzie się urodziła, (...). Nie została poddana transfuzji krwi, w wyniku czego wystąpiła u niej (...). Wyrokiem z dn. 30 listopada 1983 r. wydanym w sprawie (...) Sąd Wojewódzki we W. przesądził o odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa- (...) we W. (również za szkody mogące powstać w przyszłości) i zasądził na rzecz powódki zadośćuczynienie oraz rentę na zwiększone potrzeby w wysokości 9.500zł (przed denominacją) miesięcznie. Ugodą zawartą w dn. 10 września 1990 r. w sprawie sygn.(...)renta ta została podwyższona do wysokości 155 % każdorazowej wysokości minimum socjalnego. Pozwany ostatnio płacił ją w wysokości 1.344,32 zł miesięcznie. Na skutek udzielonego w niniejszej sprawie zabezpieczenia od października 2012 r. płaci ją w wysokości 6.000 zł miesięcznie. W dacie zawarcia w/w ugody sądowej powódka była (...)dziewczynką ze zdiagnozowanym trwałym (...) Z tego względu pozostawała pod stałą opieką specjalistyczną (...) w W. i prywatnie pod opieką(...)dr P.. Wymagała całodobowej opieki, którą zapewniali jej rodzice- w szczególności matka S. K., która z tego powodu zrezygnowała z pracy. Powódka przyjmowała wtedy (...)Stan jej zdrowia wymagał wydatków na wizyty lekarskie, badania i transport na konsultacje oraz na zakup leków i wysokobiałkowych produktów spożywczych. Powódka z uwagi na stan zdrowia nie mogła podróżować publicznymi środkami transportu. (...). W tamtym okresie B. K. przechodziła rehabilitację raz w roku w zwykłym ośrodku rehabilitacyjnym z częściową refundacją kosztów pobytu. (...). Rehabilitacja domowa nie przynosiła efektów. Powódka nie została przyjęta na rehabilitację do szpitala (...) w B., gdyż szpital ten nie potrafił jej zapewnić opieki. Matka powódki znalazła ośrodek (...), który jako jedyny zgodził się przyjąć powódkę (wraz z opiekunem) na rehabilitację. Po turnusie w tym ośrodku powódka zaczęła chodzić. Przeprowadzone wtedy badania wykazały u powódki (...). Aktualny stan zdrowia powódki wymaga stalego leczenia (...). Niezdolność powódki do samodzielnej egzystencji skutkuje niemożnością odbywania przez nią rehabilitacji w warunkach typowego oddziału szpitalnego lub ambulatorium i uzasadnia korzystanie przez nią ze specjalistycznych turnusów rehabilitacyjnych zapewniających globalny rozwój. B. K. średnio dwa razy w roku korzysta z takich turnusów organizowanych przez E. spółkę z.o.o. w M.. Koszt jednego pobytu wraz z opiekunem wynosi ok. 15.000zł. Oprócz tego powódka korzysta odpłatnie z ambulatoryjnej rehabilitacji ruchowej w przychodni na (...) we W.. Poza tym rodzice codziennie zawożą ją na spacer. Powódka obecnie jest (...). Od wielu lat jest uzależniona od leku o nazwie C., którego nie można jej odstawić. Powódka systematycznie musi zażywać (...), u którego wizyty odbywa średnio dwa razy w roku. (...). Te problemy są cykliczne i powracają średnio co 2-3 miesiące. Z tego samego powodu wystąpiły u powódki problemy (...). Jeździ na wizyty prywatne do T., gdyż (...)nie potrafili jej pomóc. (...) Powódka na ten cel (łącznie (...)) w latach 2010 i 2011 wydawała średnio ok. 400zł, w 2012 r. około 480 zł, a aktualnie ok. 700 zł miesięcznie. Na wizyty lekarskie i badania powódka w tym okresie wydawała średnio 420 zł miesięcznie (380 zł wizyty i 40 zł badania). Badania często wykonuje odpłatnie, gdyż konieczne są natychmiastowo, w związku z tym nie może czekać na wyniki badań refundowanych przez NFZ. Koszty dojazdów prywatnym samochodem na

wizyty lekarskie, badania, rehabilitacje i codzienne spacery usprawniające wynosiły w w/w okresie średnio ok. 500 zł miesięcznie. Powódka z uwagi na stan zdrowia nadal nie jest predysponowana do korzystania z publicznych środków transportu. Powódka nadal wymaga całodobowej opieki. Sprawują ją jej rodzice, przy czym z uwagi na wiek i kłopoty ze zdrowiem przychodzi im to coraz trudniej. Hipotetyczny koszt umieszczenia powódki w placówce opiekuńczo-pielęgniacyjnej to wydatek rządu 3.000zł – 3.600 zł miesięcznie, z kolei koszt całodobowego korzystania z usług „domowej” opiekunki to wydatek rządu 9.000 zł (roboczegodzina opiekunki z (...) dla osób upośledzonych kosztuje 12 zł niezależnie od dnia, tj. czy roboczy czy weekendowy). Umieszczenie powódki w ośrodku opiekuńczym nie jest wskazane z uwagi na ryzyko pogorszenia się jej stanu zdrowia- (...). Podraża ona miesięczny koszt wyżywienia powódki w stosunku do jadłospisu racjonalnego wyżywienia o kwotę 16,80 zł. Ze stosowaniem tej diety wiąże się potrzeba przyjmowania większej ilości witamin i spożywania nutridrinków (jednego dziennie), których miesięczny koszt zakupu zamyka się kwotą ok. 210 zł miesięcznie. Stosowanie tej diety na początku wymaga wizyt u (...), jednak po upływie ok. 6 miesięcy konieczność tych wizyt odpada, gdyż funkcjonowanie tej diety z zasady zostaje już sprawdzone a rodzina nabywa umiejętność właściwego ułożenia jadłospisu. Powódka otrzymuje rentę socjalną z (...). W okresie od lipca 2010 r. do lutego 2011 r. jej wysokość wynosiła 593,40 zł netto. Od marca 2011 r. do chwili obecnej otrzymuje ją w kwocie 611,67 zł netto.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w przedmiotowej sprawie powódka wykazała, że po jej stronie od czasu ugody sądowej z 1990 r. nastąpiła nie tylko zasadnicza zmiana sytuacji osobistej (z (...)dziewczynki stała się ponad (...)dojrzałą kobietą), ale przede wszystkim wystąpiło znaczne pogorszenie się stanu jej zdrowia, powodujące zwiększenie wydatków związanych z leczeniem doznanego w wyniku czynu niedozwolonego pozwanego urazu a także jego skutków i powikłań.

Sąd Okręgowy stwierdził, że diametralnie zwiększyły się potrzeby powódki związane z opieką nad nią. W dacie ugody do opieki zobowiązani byli rodzice w ramach ustawowego obowiązku pieczy nad małoletnim dzieckiem. Obecnie opiekę tę wykonują nadal, jednak już tylko dobrowolnie, przy czym z uwagi na wiek i kłopoty zdrowotne przychodzi im to coraz trudniej. Powódka nadal z uwagi na całkowitą niezdolność do samodzielnej egzystencji wymaga opieki całodobowej. W ocenie Sądu najlepszym rozwiązaniem w przypadku powódki wydaje się być zatrudnienie na pełny etat wykwalifikowanej pielęgniarki (a ściślej dwóch, aby istniała możliwość dokonywania zmian) z zaproponowaniem każdej z nich płacy równej połowie średniego krajowego wynagrodzenia, co łącznie mniej więcej odpowiada kosztowi umieszczenia powódki w ośrodku opiekuńczym, a jednak nie wiąże się ze zmianą otoczenia i osób.

Odnośnie pozostałych składników renty na zwiększone potrzeby Sąd Okręgowy przyjął następujące koszty:

- na zakup leków, środków pielęgnacyjnych i higienicznych : w 2010 i 2011 r.- kwota 400 zł, w 2012 r.- kwota 480 zł i w 2013 r. oraz na przyszłość kwota 700 zł miesięcznie wynikające z uśrednienia rzeczywistych kosztów ponoszonych przez powódkę na ten cel udokumentowanych złożonymi do akt fakturami i paragonami zakupu oraz zestawieniem przygotowanym przez matkę powódki na potrzeby niniejszego procesu (k. 504 i nast.);

- na opłacenie wizyt lekarskich i badań kwotą średnio 420 zł wynikającą z wiarygodnych zeznań świadka S. K. popartych przykładowymi dowodami zapłaty. W tym zakresie Sąd uwzględnił, iż wizyty u specjalisty (...) u pozostałych specjalistów w zależności od potrzeb, przy czym z założeniem, że są to wizyty powtarzające się. Sąd uwzględnił również i to, że istnieje konieczność korzystania przez powódkę z prywatnych konsultacji i badań, gdyż jej sytuacja zdrowotna jest bardzo skomplikowana i wymaga wysokiej klasy wiedzy specjalistycznej, nadto, że wymaga ona prowadzenia przez jednego specjalistę mającego rozpoznanie we wszystkich aspektach stanu jej zdrowia jak też i to, że każdorazowo wymaga ona natychmiastowej pomocy, więc nie może oczekiwać na terminy wizyt i badań refundowanych przez NFZ ;

- na dojazdy na wizyty, badania, rehabilitacje i codzienne spacery – kwotą średnio 500 zł wynikającą z wiarygodnych zeznań świadka S. K. popartych przykładowymi fakturami zakupu paliwa;

- na rehabilitację wyłącznie koszty dwóch 2- tygodniowych turnusów w ośrodku (...) wynikające z przedłożonych do akt faktur zapłaty w wysokości łącznie ok. 30.000 zł rocznie, a więc 2.500 zł miesięcznie, gdyż z opinii instytutu wynika, iż taki zakres rehabilitacji jest wystarczający dla powódki , tak więc dodatkowe koszty związane z odpłatnymi

zabiegami w przychodni na ul. (...) we W. nie zostały uwzględnione jako przekraczające uzasadnione potrzeby powódki w tym zakresie;

- na stosowanie (...)miesięczny koszt różnicy pomiędzy jadłospisem racjonalnego żywienia a jadłospisem uwzględniającym (...)w wysokości 16,80 zł (30 dni x 0,56 zł) oraz potrzeby w zakresie uzupełnienia diety witaminami i nutridrinkami w wysokości łącznie ok. 210 zł (30 zł witaminy i 180 zł zakup nutridrinków w cenie po ok. 6 zł jeden)- łącznie zatem koszt ok. 227 zł. Sąd nie uwzględnił w tym elemencie wydatków związanych z wizytami (...), gdyż znikąd nie wynika, aby miały one charakter stały.

Sąd Okręgowy stwierdził, że poza zwiększeniem się potrzeb powódki zmieniała się także jej sytuacja w zakresie zdolności do zarobkowania. Aktualnie powódka jest dorosłą osobą trwale niezdolną do pracy zarobkowej z powodu urazów doznanych w wyniku zdarzenia szkodzącego (za które odpowiedzialność ponosi pozwany), która przy normalnym biegu zdarzeń (a więc przy normalnym rozwoju i stanie zdrowia) z dużym stopniem prawdopodobieństwa osiągnęłaby już zdolność do pracy i uzyskiwałaby dochody równe co najmniej najniższemu wynagrodzeniu (w sprawie brak jest jakiegokolwiek materiału uzasadniającego przyjęcie, iż uzyskiwałaby ona dochody na poziomie średniego krajowego wynagrodzenia). Powódka otrzymuje z(...)rentę socjalną, przy czym w okresie od lipca 2010 r. do lutego 2011 r. otrzymywała ją w wysokości 593,40 zł, a następnie w kwotach po 611,67 zł miesięcznie. Renta „wyrównawcza” powinna rekompensować powódce utracone dochody z tytułu utraty zdolności do zarobkowania, ale musi również uwzględniać świadczenia uzyskiwane przez nią z ubezpieczenia społecznego. W 2010 r. najniższe wynagrodzenie wynosiło netto 1.079,94 zł, a więc po uwzględnieniu renty socjalnej w kwocie 593,40 zł netto do wyrównania pozostała kwota 487 zł miesięcznie. W 2011 r. najniższe wynagrodzenie wynosiło 1.136,52 netto, zatem w tym roku do wyrównania pozostała kwota średnio 534 zł miesięcznie (za pierwsze dwa miesiące kwoty po 543,12 zł , za pozostałe 10 miesięcy po 524,85 zł- różnica wynika z podwyższenia w marcu 2011 r. renty socjalnej powódki do kwoty 611,67zł). W 2012 r. minimalne wynagrodzenie wynosiło 1.230 zł netto, zatem do wyrównania dochodów powódki pozostała kwota 618,33 zł miesięcznie (1230 zł – 611,67 zł), z kolei w 2013 r. wynagrodzenie to wynosi 1.312 zł netto, co daje w zaokrągleniu kwotę 701 zł miesięcznie renty wyrównawczej z tego tytułu (1312 zł- 611,67 zł).

Według Sądu Okręgowego po zsumowaniu wszystkich w/w składników renty z art. 444 § 2 kc wyszło, iż:

- za okres od lipca do grudnia 2010 r. podwyższona renta wynosić powinna kwotę 7. 759 zł, na którą złożyły się: wydatki na leki - 400 zł, opłaty wizyt lekarskich i badań – 420 zł, koszty transportu- 500 zł, koszty rehabilitacji- 2.500 zł, koszty opieki pielęgniarstwiej- 3.225 zł, koszty diety ketogennej- 227 zł i renta wyrównawcza w kwocie 487 zł miesięcznie;

- za okres od stycznia do grudnia 2011 r. podwyższona renta wynosić powinna kwotę 7.921 zł, na którą złożyły się: wydatki na leki - 400 zł, opłaty wizyt lekarskich i badań – 420 zł, koszty transportu- 500 zł, koszty rehabilitacji- 2.500 zł, koszty opieki pielęgniarstwiej- 3.340 zł, koszty (...)227 zł i renta wyrównawcza w kwocie 534 zł miesięcznie;

-za okres od stycznia do grudnia 2012 r. podwyższona renta wynosić powinna kwotę 8.265,33 zł, na którą złożyły się: wydatki na leki - 480 zł, opłaty wizyt lekarskich i badań – 420 zł, koszty transportu- 500 zł, koszty rehabilitacji- 2.500 zł, koszty opieki pielęgniarstwiej- 3.520 zł, koszty diety ketogennej- 227 zł i renta wyrównawcza w kwocie 618,33 zł miesięcznie;

- od stycznia 2013 r. podwyższona renta wynosić powinna kwotę 8.728 zł, na którą złożyły się: wydatki na leki - 700 zł, opłaty wizyt lekarskich i badań – 420 zł, koszty transportu- 500 zł, koszty rehabilitacji- 2.500 zł, koszty opieki pielęgniarstwiej- 3.680 zł, koszty (...) 227 zł i renta wyrównawcza w kwocie 701 zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zsumował renty już wymagalne do daty wydania orzeczenia z uwzględnieniem kwot wypłaconych przez pozwanego i z tego tytułu. Podał, że powyższe należności zasądzone zostały bez odsetek z tytułu opóźnienia w płatności poszczególnych rent, gdyż takie żądanie nie zostało zgłoszone przez powódkę.

Sąd Okręgowy stwierdził, że nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa w pozostałym zakresie, dlatego je oddalił jako nieudowodnione oraz wygórowane.

Od powyższego wyroku apelacje złożyły obie strony.

Pozwany w apelacji zaskarżył wyrok w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie pierwszym z jego wszystkim podpunktami tj. a),b),c),d), a także w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 4 i 3.

Skarżący wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., a także art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. i poczynienie błędnych ustaleń faktycznych poprzez przyjęcie, że wykazano, iż po stronie powódki od czasu ugody sądowej z 1990 r. nastąpiła zmiana sytuacji i że wystąpiło znaczne pogorszenie się stanu zdrowia powódki, powodujące zwiększenie wydatków zwianych z leczeniem i że zostało to, w tym i wydatki, wykazane zgromadzonymi w sprawie dowodami. Uznanie, że podwyższona, zasądzona renta jest kwotą odpowiednią i że podwyższenie zostało wykazane zgromadzonymi w sprawie dowodami;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 907 § 2 k.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz uznanie, że zostały spełnione przesłanki skutkujące zmianą wysokości renty i przyjęcie, iż po stronie powódki nastąpiła zmiana stosunków, czy też sytuacji uzasadniająca zmianę wysokości renty. W związku z powyższym naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 907 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że wykazano, iż po stronie powódki od czasu ugody sądowej z 1990 r. nastąpiła zmiana sytuacji, która spowodowała zwiększenie wydatków związanych z leczeniem powódki. W związku z powyższym naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 907 § 2 k.c. poprzez podwyższenie renty ustalonej ugodą, w dniu 10 września 1990 r. przed Sądem (...) we W. w sprawie (...)należną od pozwanego Skarbu Państwa - (...)w B. na rzecz powódki B. K. pomimo braku przesłanek do jej podwyższenia. Ponadto, uznanie, że podwyższona, zasądzona renta została wykazana zgromadzonymi w sprawie dowodami, w związku z tym naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., a także art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. w związku z art. 907 § 2 k.c.;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. 444 § 1 k.c. oraz art. 444 § 2 k.c., art. 907 § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie i zasądzenie na rzecz powódki podwyższonej renty ustalonej ugodą, w dniu 10 września 1990 r. przed Sądem (...) we W. w sprawie sygn. (...)należnej od pozwanego Skarbu Państwa - (...)w B. na rzecz powódki B. K. oraz uznaniem, że podwyższona renta jest kwotą odpowiednią w rozumieniu powołanego przepisu.

Ponadto skarżący zarzucił naruszenie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez jego błędne zastosowanie, jednocześnie zaznaczając, iż pkt 3 orzeczenia jest nieprecyzyjnie sformułowany, nie konkretyzuje, czy dotyczy on Skarbu Państwa jako pozwanego, czy też nie. Przepis ten nie znajduje uzasadnienia w niniejszej sprawie, jest bezzasadny.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - (...)Skarbu Państwa zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w obu instancjach według norm przepisanych.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok w części oddalającej powództwo.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

- naruszenie art. 444 § 2 k.c. w związku z art. 907 § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji nieuwzględnienie przy wymiarze należnej powódce renty jej rzeczywistych potrzeb związanych z koniecznością sprawowania nad powódką całodobowej opieki osób trzecich;

- naruszenie art. 444 § 2 k.c. w związku z art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c. poprzez ich niewłaściwą wykładnię i w konsekwencji nie zasądzenie ustawowych odsetek od poszczególnych rat renty;

- nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie roszczenia o odsetki ustawowe objęte żądaniem pozwu i pominięcie, że żądanie zasądzenia odsetek dotyczyło uchybienia płatności rat renty w terminach określonych żądaniem (do dnia 10 każdego miesiąca);

- naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 187 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie w treści uzasadnienia wyjaśnienia, z jakich względów żądanie powódki zasądzenia odsetek ustawowych, miałyby odnosić się do warunków płatności;

- naruszenie art. 447 k.c. oraz art. 328 § 2 i art. 321 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie kapitalizacji renty pomimo braku żądania powódki i przy braku przesłanek wymaganych przez przepis art. 447 k.c.,

- naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, a to art. 233 k.c. poprzez pominięcie dowodu z dokumentu - cennika usług opiekuńczych i dokonanie ustaleń w zakresie kosztów niezbędnej dla powódki opieki osób trzecich w oderwaniu od zgromadzonego materiału dowodowego, a także wadliwe ustalenie wymiaru koniecznej opieki.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, tj. zasądzenie na rzecz powódki kwoty po 13.000 zł tytułem renty począwszy od lipca 2010 roku, płatnej do 10 dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia którejkolwiek z rat renty; zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Obie apelacje - jako bezzasadne - podlegają oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, ponieważ ustalenia te znajdują oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, ocenionym w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Wymaga podkreślenia, że Sąd pierwszej instancji orzekając związany był wskazaniem co do dalszego postępowania wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku uchylającego i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania. W pisemnych motywach tego wyroku wyraźnie wskazano, że sam upływ czasu, jaki nastąpił od daty zawarcia ugody, na podstawie, której była do tej pory wypłacana renta na rzecz powódki przemawia za przyjęciem twierdzenia o zwiększeniu się jej potrzeb. Przedmiotem ustaleń Sądu pierwszej instancji miał być objęty jedynie zakres zmian, jakie zaszły od daty zawarcia ugody do daty branej pod uwagę przy orzekaniu. Sąd pierwszej instancji ponownie rozpoznając sprawę w oparciu o dowodowy przedstawione przez powódkę wraz z pozwem oraz dowód z opinii biegłych odpowiednich specjalności został zobowiązany do określenia aktualnego stanu zdrowia powódki, a w dalszej kolejności do określenia wydatków jakie się z nim wiąże. W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazania te zostały uwzględnione przez Sąd pierwszej instancji.

Argumentacja przytoczona w apelacjach stron dotycząca zakresu zmodyfikowania renty na rzecz powódki nie daje podstaw do uznania, że doszło do jej ustalenia w rozmiarze nie odpowiadającym zmianom, jakie zaistniały w sytuacji powódki. Słusznie Sąd pierwszej instancji w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku zaakcentował, że od daty zawarcia pomiędzy stronami ugody w przedmiocie renty nastąpiła istotna zmiana jej sytuacji, która niesie za sobą konieczność ponoszenia zwiększonych wydatków, gdyż istniejące u niej schorzenia a także schorzenia wtórne wymagają stałej kontroli lekarskiej, systematycznego przyjmowania leków, wykonywania badań kontrolnych, korzystania z rehabilitacji, a przede wszystkim sprawowania nad nią opieki.

Wymaga w tym miejscu przytoczenia ugruntowane w orzecznictwie stanowisko, że przyznanie renty z tytułu zwiększonych potrzeb nie jest uzależnione od wykazania, że poszkodowany te potrzeby faktycznie zaspokaja i ponosi wydatki z tym związane. Do przyznania renty z tego tytułu wystarcza samo istnienie zwiększonych potrzeb. Określenie ich zakresu nie wymaga zatem dokonywania drobiazgowego wyliczenia, gdyż może być to utrudnione ze względu na hipotetyczny charakter niektórych wydatków.

Wobec powyższego ustalenie rozmiaru, w jakim zwiększyły się potrzeby powódki nie musiało odbywać się w oparciu o materiały dowodowe, który obrazuje kwoty rzeczywiście ponoszone na koszty opieki pielęgniarstwa, leki, wizyty lekarskie, czy konsultacje specjalistyczne i diety. Z tej przyczyny przedstawione w apelacji powoda zastrzeżenia, co do przyjętego przez Sąd pierwszej instancji zakresu środków potrzebnych na zaspokojenie tych potrzeb nie zasługują na akceptację. Wymaga podkreślenia, że przesądzające znaczenie dla określenia rozmiaru wydatków na wyrównanie istniejących obecnie u powódki problemów zdrowotnych wywołanych wskutek(...)miały wnioski opinii sporządzonych przez biegłych specjalistów, których prawidłowości skarżący nie podważył w apelacji oraz zeznania matki powódki, która wnioski o rozmiarze potrzeb powódki mogła wyprowadzić na podstawie codziennej obserwacji córki i posiadanej wiedzy z zakresu pielęgniarstwa. Dowody te potwierdziły konieczność ponoszenia wydatków na rzecz powódki w zwiększonym rozmiarze, który Sąd pierwszej instancji mógł ustalić nie tylko oceniając faktury, zestawienia wydatków, ale także odwołując się do informacji powszechnie dostępnych.

Opierając się na materiale zgromadzonym w aktach, w tym na dokumentacji medycznej, badaniu powódki, wywiadzie przeprowadzonym z matką, biegli stwierdzili, że stan zdrowia powódki uzasadnia konieczność (...). Zawarte w opinii oraz w opinii uzupełniającej wnioski podważają też zasadność argumentacji opierającej się na twierdzeniu, że Sąd pierwszej instancji w sposób dowolny ustalił kwoty przeznaczane na leki i rehabilitację oraz koszty przejazdu powódki. W opinii biegli zajmując stanowisko odnośnie rehabilitacji wskazali, że niezdolność powódki do samodzielnej egzystencji skutkuje niemożnością przyjęcia jej na rehabilitację w ramach typowego oddziału szpitalnego, jak również na rehabilitację ambulatoryjną. Podkreślili oni, że widzą uzasadnienie dla korzystania dwa razy do roku z turnusów, które zapewniają globalny rozwój, umożliwiają pobyt opiekuna i skutkują poprawą zdrowia w tym zakresie. Stąd uwzględnienie przez Sąd wydatków na pobyt powódki w ośrodku (...) było uzasadnione, skoro taką opiekę trudno byłoby jej uzyskać w innych placówkach. W uzupełniającej opinii biegli odnieśli się do leczenia farmakologicznego powódki wskazując - w oparciu o dane wynikające z faktur i informacji o stanie zdrowia powódki - na potrzebę przyjmowania przez nią ponad trzydziestu leków. Zwrócili również uwagę na konieczność używania przez nią(...). Podali, że ze względu na stan fizyczny powódki uzasadniony jest w jej przypadku przewóz samochodem, a nie publicznym środkiem transportu. Wnioski opinii sporządzonej przez (...)wskazują na potrzebę stasowania przez powódkę (...)jako wspomagającej metody (...)

Podnoszone zastrzeżenia co do ustalonego zakresu wydatków związanych z koniecznością sprawowania nad powódką opieki są niezasadne. Okoliczność, że obecnie powódka przebywa pod opieką rodziców nie przemawia za wnioskiem o bezzasadnym włączeniu tego rodzaju wydatków do składników mających wpływ na wysokość renty. W judykaturze wyjaśniono, że renta w takim przypadku należy się poszkodowanemu niezależnie od tego, czy poszkodowany ponosi wydatki na ten cel i niezależnie od tego, że opiekę tę sprawują nad nim członkowie rodziny.

Z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, że powódka wymaga opieki, natomiast, co trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, wykonywanie tych obowiązków przez rodziców powódki z uwagi na ich wiek oraz kłopoty zdrowotne jest dla nich dość uciążliwe. Niezależnie od tego, że potrzeba tej opieki niewątpliwie występuje, to jednak nie można przyjąć, iż powinna to być opieka całodobowa. Powódka pomimo występowania u niej wielu schorzeń pierwotnych i wtórnych oraz będącego ich skutkiem upośledzenia w codziennym funkcjonowaniu nie wymaga opieki nieprzerwanej, co potwierdzają zeznania S. K.. Nie jest ona osobą obłożnie chorą, która potrzebuje pomocy również w godzinach nocnych. W tej sytuacji zakres ustalonych w zaskarżonym wyroku wydatków związanych z zapewnieniem opieki powódce, nawet jeśli się sięgnie po wysokości stawek opiekunek (...) - 12 zł za godzinę (zeznania S. K. k. 235) jest odpowiednia.

Prawidłowo również stwierdził Sąd pierwszej instancji, że poza zwiększeniem się potrzeb powódki zmieniła się także jej sytuacja w zakresie zdolności do zarabkowania, gdyż obecnie jest ona dorosłą osobą trwale niezdolną do pracy. Zasadnie zatem założył Sąd pierwszej instancji, że gdyby nie wywołane urazy zdarzeniem powodującym szkodę powódka utrzymałaby zdolność do kształtowania własnej sytuacji majątkowej uzyskując dochody równe co najmniej najniższemu wynagrodzeniu.

Przechodząc do kwestii związanych z orzeczeniem w przedmiocie odsetek z tytułu opóźnienia w płatności poszczególnych rat renty należy stwierdzić, że prawidłowo Sąd pierwszej instancji uznał, iż należą się one tylko od rat niewymagalnych w dacie orzekania. Wymaga podkreślenia, że pisma procesowe składane przez powódkę nie zawierają żądania zszędzenia tych odsetek od wymagalnych w dacie orzekania rat. Treść żądania ujętego w pozwie jednoznacznie wskazuje na moment uprawomocnienia się wyroku. Stąd złożone już w toku procesu pismo modyfikujące to żądanie trafnie uznał Sąd pierwszej instancji tylko za pismo dotyczące zmiany warunków płatności renty. Niezależnie od stanowiska zajmowanego przez stronę co do zasądzenia odsetek za opóźnienie, wyjaśnić należy, że wyrok modyfikujący wysokość renty ma charakter wyroku konstytutywnego, a zatem dopiero w dacie orzekania zostaje ustalona wysokość świadczenia obciążającego pozwanego i z tą datą dowiaduje się on, w jakim zakresie zwiększyło się jego zobowiązanie. Taki zaś charakter rozstrzygnięcia co do zmienionej wysokości renty wskazuje na niezasadność zasądzenia z wsteczną datą odsetek za opóźnienie w płatności wymagalnych w dacie wydania wyroku rat renty, o których wysokości pozwany dowiedział się w momencie orzekania.

Nie można uznać, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku sporządzone zostało z naruszeniem 328 § 2 k.p.c. w zakresie, w którym odnosi się do rozstrzygnięcia co do wymagalnych zsumowanych rat renty, gdyż tego rodzaju uchybienie procesowe ma miejsce jedynie w sytuacji, gdy orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej. Wymaga podkreślenia, że kapitalizacja uregulowana w art. 447 k.c. dotyczy tylko renty, która ma na celu naprawienie szkody przyszłej. Wyliczenia przedstawione w wyroku w sposób nie budzący wątpliwości wskazują, że zsumowane kwoty renty dotyczą jedynie zaległych jej rat. Oznacza to, że nie jest to kapitalizacja renty przewidziana w przywołanym przepisie.

Odnosząc się do zarzutów nakierowanych na niewłaściwe zastosowanie przez Sąd pierwszej instancji art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 28 lipca 2005 r., wyjaśnić należy, że przyjęte w zaskarżonym orzeczeniu rozwiązanie co do kosztów sądowych, od których uiszczenia zwolnione były strony jest tylko wyrazem tego, że definitywnie koszty te obciążyły Skarb Państwa.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelacje powódki i pozwanego jako bezzasadne.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., kierując się zapatrywaniem, że o zastosowaniu zasady wzajemnego zniesienia kosztów procesu decyduje przede wszystkim kryterium słusnościowego rozłożenia obowiązku ponoszenia tych kosztów, nie zaś dokładne ich wyliczenie. Stąd w sytuacji, gdy żadna ze stron nie utrzymała się z żądaniem zmiany wyroku należało orzec jak w punkcie II wyroku.